

Forfatter: Falster, Christian

Titel: Udrag fra Satirer, 1720-42

Citation: Falster, Christian: "Satirer, 1720-42", i Falster, Christian: *Satirer, 1720-42*, udg. af Aage Schiøttz-Christensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, C.A. Reitzel, 1982, s. 18. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-falster05-shoot-idm140600520560208/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Satirer, 1720-42

18 *Skolemanden bliver satiriker*

dem, og da de ved første Øjekast vare mig velbekendte, *giver jeg dem tilbage til deres Læsere*, med Tilføjende af, at vor Poët ikkun havde gjort sig slet fortjent af sin Skarpsindighed«. Den tilbagelevering ville en biskop Anchersen have misbilliget som nyt bevis på det, han kaldte rektorens indplantning af »den fordømmelige Ulydigheds Sæd« i disciplene.⁶

Iteller ikke, da de unge tilstår, at de føler sig tiltalt af Worms demaskering af Enevældens misbrug ved embedsbesættelser, nedtordner rektoren dem, men indlader sig tværtimod i venskabelig samtale med dem.

At det ikke er en rektoral monolog, fremgår af, at et medlem af gruppen senere kommer til orde. Da rektoren med behørig belæg fra klassikerne har fået forklaret, at hvad fyrsten gør, er altid det rigtige (»Sagen hører ej under min Domstol, men det er min Lydighedspligt tavs at samtykke«), tillader en af de unge sig at kalde en sådan ærefrygt »usigelig dum« og har selv en velplaceret ripost fra Plutark: »Kongen er god, men hans venner slemme«.

Over for sit europæiske publikum bærer latinskribenten Falster sig her ad som Pierre Bayle i den berømte »Dictionaire«: han fremmer en mening ved tilsyneladende at bekæmpe den, og ad den vej frelser han sit sind uden at skade sine disciples.

Men i Danmark var en debat som den i discursen forsåvidt forældet, som den forelå forudgrebet i en meget læst satire: »*Dend Uforsvarlige Recommendation*« fra 1722, forfattet af en anonym – d.v.s. Christian Falster. I den kritiserer han forfremmelser og em-

bedsbesættelser ud fra samme standpunkt som disciplene i discursen, ligesom han også sikrer sig ved at lade forstå, at kongen er god, men hans venner slemme.

Den latinske discurs så først lyset i 1732. Men der er ikke noget i vejen for, at Falster kan have haft teksten liggende i mange år – så mange, at discursen får prioritet.

Umiddelbart virker oprinet i discursen som tilskyndelse til satiren, og man ville i så fald have en dokumentation af den organiske forbindelse mellem pædagog og satiredigter.

8.

Medens Holberg blev digter ud af overskuddet i sin natur (den »poetiske Raptus«), måtte Falster hjælpes ind i poesien, og da det sker, knytter han sig til den ved en bevidst viljesakt i forbindelse med den »umættelige lyst til at undervise«, der for ham var det uvilkårliges manifestation.*

Allerede før Ribetiden havde filologen i ham drevet ham til oversættelsen af Ovids *Tristia*, der dog først udkom 1719. Da han var blevet konrektor i Ribe og førstekraft ved skolen, forener filologen sig med pædagogen, og ud fra den dobbelte tilskyndelse fuldfø-

* Udgiveren anvender her og i det følgende, uden idelige henvisninger, resultater og formuleringer fra sin artikel: »Ihvornår begyndte Falster sin danske digtning og med hvilket arbejde?« i *Danske Studier* 1981.